

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6456/13

לפני :
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המערערות :
1. נעמה ישעיהו
2. לילך ישעיהו

נגד

המשיבים :
1. יוסף גמזו
2. כונס הנכסים הרשמי
3. עו"ד ארז חבר

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
מיום 2.09.2013 בפש"ר 1253/06 שניתן על ידי כבוד
השופטת ת' אברהמי

תאריך הישיבה :
ו' בניסן התשע"ה (26.3.2015)

בשם המערערות :
עו"ד גלעד ישעיהו ; עו"ד איריס ליצי-כהן

בשם המשיב 1 :
בשם המשיב 2 :
בשם המשיב 3 :
עו"ד יעקב חסדאי
עו"ד טובה פריש
בעצמו

פסק-דין

השופטת א' חיות:

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת
ת' אברהמי) בפש"ר 1253/06 מיום 2.9.2013.

1. המשיב 1 הוא יליד 1938, מורה לספרות ולמדעי היהדות בהכשרתו. בשנת 1968 התחתן המשיב 1 עם נעמה ישעיהו (המערערת 1, להלן: המערערת) ולזוג נולדה בת, לילך (להלן: הבת). בני הזוג ישעיהו נפרדו לאחר תקופה קצרה בלבד של חיים משותפים ובשנת 1971 הגישה המערערת בשמה ובשם הבת תביעה למזונות. לאחר הליכים משפטיים שונים נקבע כי על המשיב 1 לשלם מזונות לאשתו ולבתו. המשיב 1 לא עמד בתשלומי המזונות בהם חויב ובשנת 1973 נסע לאוסטרליה וחזר ארצה רק בחלוף כעשרים שנה. בשנת 1995 התגרשו בני הזוג.

בשל אי-תשלום חוב המזונות פתחו המערערות נגדו בהליכי הוצאה לפועל במסגרתם מומשו נכסים שונים שהיו בבעלותו, אך אלה לא כיסו את החוב והוא המשיך לתפוח. בשנת 2001 הגיש המשיב 1 בקשה להכריז עליו כפושט רגל והצהיר כי חוב המזונות האמור לאשתו ולבתו הוא חובו היחיד. בית המשפט המחוזי בבאר שבע נעתר לבקשתו והורה ביום 20.8.2001 על כינוס נכסיו. כשנה לאחר מכן, ביום 15.8.2002 הוכרז המשיב 1 כפושט רגל (פ"ר 6250/01) והמשיב 3 מונה כנאמן על נכסיו.

2. הליכי פשיטת הרגל נמשכו עד ראשית שנת 2007 אז הגיש המשיב 1 בקשה למתן צו הפטר. ביום 28.2.2008 נעתר בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (אליו הועבר ההליך לפי החלטה מיום 21.2.2006), לבקשה אך הורה כי שאלת הפטר חוב המזונות תידון בבית המשפט לענייני משפחה, וזאת נוכח הוראת סעיף 69(א)(3) לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980 (להלן: הפקודה) הקובעת כי:

”צו הפטר יפטור את פושט הרגל מכל חוב בר-תביעה בפשיטת רגל, חוץ מאלה: [...] חבות לפי פסק דין לחובתו בתובענת מזונות, להוציא מה שהורה בית המשפט במפורש לגבי החבות, במידה שהורה ובתנאים שהורה.”

ביום 26.7.2011 דחה בית המשפט לענייני משפחה את בקשת המשיב 1 למתן צו הפטר לחוב המזונות. נוכח החלטה זו פנה המשיב 1 לבית המשפט המחוזי

בשנית בטענה כי צו ההפטר שניתן לו הוא למעשה חסר משמעות שכן חובו היחיד הוא חוב המזונות - וממנו לא הופטר. בית המשפט המחוזי דחה את טענותיו של המשיב 1 אך ערעור על החלטתו התקבל על-ידי בית משפט זה (רע"א 3050/12) שקבע כי צו ההפטר שניתן למשיב 1 נעדר כל משמעות שכן החוב היחיד שהיה לו נותר תלוי ועומד, וכי הסמכות לקבוע את מעמדו של חוב המזונות לאחר מתן הפטר מסורה לבית המשפט לפשיטת רגל ואין להעבירה לבית המשפט לענייני משפחה. על כן, הורה בית משפט זה על החזרת התיק לבית המשפט המחוזי אשר יכריע במעמדו של חוב המזונות ולמעשה, ידון מחדש בבקשה למתן צו הפטר. ביום 27.1.2013 הגיש המשיב 1 בקשה חדשה למתן צו הפטר ופסק דינו של בית המשפט קמא בעניין זה הוא נושא הערעור שבפנינו.

פסק דינו של בית המשפט קמא

3. בית המשפט קמא עמד תחילה על נסיבותיו הייחודיות של המשיב 1: גילו המתקדם; הימשכות הליך פשיטת הרגל למעלה מ-12 שנים; מצבו הרפואי הלקוי; והעובדה כי אין טענה לפיה יש לו נכסים אשר לא מומשו או כי צפוי שינוי ביכולתו לפרוע את חובותיו בעתיד. בהינתן נסיבות אלה, קבע בית המשפט קמא כי אילולא היה מדובר בחוב מזונות, לא הייתה מחלוקת כי מצבו של המשיב 1 מצדיק מתן הפטר, כפי שנקבע בפועל בהחלטה מיום 28.2.2008. ואולם חוב מזונות, כך ציין בית המשפט המחוזי, מחייב התייחסות שונה על פי הדין וההלכה הפסוקה לפיהם ככלל לא יינתן לחייב בפשיטת רגל הפטר מחוב מזונות. עם זאת, ציין בית המשפט כי הוראת סעיף 69(א)(3) לפקודה מעניקה לבית המשפט מרחב של שיקול דעת ליתן לחייב הפטר חלקי או מלא גם מחוב מזונות בנסיבות מתאימות. בענייננו, ראה בית המשפט להפעיל את שיקול דעתו ולפטור את המשיב 1 מחוב המזונות בהינתן נסיבותיו האישיות המפורטות לעיל וכן בהינתן העובדה כי המשיב 1 אינו חי ברמת חיים גבוהה כלל וכלל ולעומת זאת מצבן של המערערות "שפיר" (שכן המערערות מקבלת פנסיה ובתה היא משפטנית). עוד ציין בית המשפט כאחד השיקולים את העובדה שהמערערות גבו "סכומים ניכרים" מתוך חוב המזונות האמור. בית המשפט קמא הדגיש כי המסקנה אליה הגיע היא חריגה ונובעת מן

השיקולים שפורטו, וכי אין בה כדי לכרסם בעיקרון הכללי לפיו ככלל לא יוענק הפטר מחוב מזונות.

טיעוני הצדדים

4. המערערות אינן משלימות עם התוצאה שאליה הגיע בית המשפט המחוזי ומכאן הערעור שבפנינו. המערערות מציינות כי החלטתו של בית המשפט קמא התקבלה על יסוד כתבי הטענות שהגישו הצדדים, בלא שנשמעו ראיות והן רואות בכך טעם לפגם. לגופו של עניין, טוענות המערערות כי היה על בית המשפט קמא לאמץ את המסקנה אליה הגיע בית המשפט לענייני משפחה, אשר שקל את כלל הנסיבות וקבע כי המשיב 1 הוא חסר תום לב וכי נותר לו חוב בסך של כ-3 מיליון ש"ח אותו לא פרע, למרות שיש ברשותו נכסים שונים. המערערות מוסיפות וטוענות כי בית המשפט קמא קבע שהמשיב 1 לוקה בבריאותו בלא שהוצגה תעודה רפואית המוכיחה זאת וכן קבע כי מצבן של המערערות "שפיר" בלא שהובאה בפניו כל ראיה לעניין זה. בהקשר זה, טוענות המערערות כי העובדה שמצבן הכלכלי השתפר במעט אינה סיבה למנוע מהן לקבל כספים שהמשיב 1 חייב להן. טרוניה נוספת בפי המערערות נוגעת לקביעתו של בית המשפט קמא לפיה הן הצליחו לגבות "סכומים ניכרים" מחוב המזונות. לשיטתן החוב הנותר גבוה ומכל מקום, כך טוענות המערערות, גם אם יש נסיבות חריגות המצדיקות מתן הפטר למשיב 1, הרי שלפי הוראת סעיף 69(א)(3) לפקודה רשאי בית המשפט ליתן לחייב הפטר חלקי בלבד מחוב מזונות - ואין לו סמכות ליתן הפטר מלא. בשולי הדברים, מציינות המערערות כי על בית משפט זה ליתן משקל לעובדה שהמשיב 1 נמנע במשך שנים רבות מתשלום מזונות וכן לעובדה שהתנהגותו ראויה לכל גנאי שכן הוא עזב את ישראל למשך 20 שנה, הותיר את אשתו עגונה ואף ניסה להסתיר את הכנסותיו במהלך השנים. מטעמים אלה, סבורות המערערות כי יש לקבל את הערעור ולחייב את המשיב 1 בהוצאות משפט ושכר טרחת עורך-דין בשתי הערכאות.

5. המשיב 1 מצידו סומך ידיו על פסק דינו של בית המשפט קמא ועותר לדחיית הערעור. לטענתו, פסק דינו של בית המשפט קמא מבוסס על חומר הראיות

שהוצג בפניו והוא מוסיף וטוען כי קביעת בית המשפט קמא לפיה המערערות הצליחו לגבות "סכומים ניכרים" מן החוב מבוססת על דו"ח מקצועי של יועץ מס משנת 2003 שהוגש על ידו לבית המשפט. המשיב 1 מציין עוד כי בפני בית המשפט קמא עמדו נתונים מפורטים שהגיש בעניין הכנסותיו והוצאותיו וכן בנוגע למצבו הרפואי. המשיב 1 מוסיף ומציין כי המערערות מונעות מרגשי נקמה ושנאה וכי הן מנסות לרדוף אותו, למרות שחלפו שנים רבות מאז גירושי בני הזוג. נוכח הטענות שהעלו המערערות לגבי מצבו הרפואי, הגיש המשיב 1 ביום 22.1.2015 בקשה להוספת ראיה בעניין זה. במהלך הדיון בפנינו הודיע בא כח המערערות כי הוא אינו מתנגד להגשת הראיה ולפיכך קיבלנו אותה לעיונו.

6. המשיב 2, כונס הנכסים הרשמי, תומך במסקנה שאליה הגיע בית המשפט המחוזי וסבור כי יש לדחות את הערעור. עיקר טיעונו מתמקד בשאלת היקף סמכותו של בית המשפט ליתן לחייב הפטר מחוב מזונות על פי סעיף 69(א)(3) לפקודה. בניגוד לעמדת המערערות טוען הכונס הרשמי כי סעיף 69(א)(3) מותר בידי בית המשפט של חדלות פירעון שיקול דעת רחב, המאפשר לו ליתן לחייב הפטר חלקי או מלא מחוב המזונות. המשיב 3, הנאמן לנכסיו של המשיב 1, סומך אף הוא ידיו על פסק דינו של בית המשפט קמא ועותר לדחיית הערעור.

7. דין הערעור להידחות.

פסק דינו של בית המשפט קמא מפורט ומבוסס על חומר הראיות שהוצג בפניו, וזה תומך במסקנה שאליה הגיע. אין מקום לקבל בהקשר זה את טרזוניית המערערות על כך שבית המשפט קיבל את החלטתו על יסוד כתבי הטענות בלבד ובלא שנשמעו ראיות, שכן למערערות הייתה הזדמנות להגיש ראיות בתצהיר והן בחרו שלא לעשות כן. כמו-כן לא נפלה בפסק הדין כל טעות משפטית המצדיקה התערבות. בית המשפט עמד בפסק דינו על הנסיבות החריגות האופפות את המקרה שבפנינו, ובהן: גילו המתקדם של המשיב 1 (המשיב יליד 1931); מצבו הרפואי הלקוי, כפי שעולה גם מן התעודה הרפואית שהוצגה בפנינו במסגרת הערעור דנן; מצבו הכלכלי הירוד; הימשכות הליכי פשיטת הרגל למעלה מ-12 שנים; והעובדה

שלא הוכח כי ברשותו נכסים נוספים או כי צפוי שינוי ביכולתו לפרוע את החוב בעתיד. בית המשפט ער היה להלכה הפסוקה לפיה רק במקרים חריגים יינתן לחייב הפטר מלא או חלקי מחוב מזונות (ראו סעיף 69(א)(3) לפקודה וכן ראו ע"א 1003/09 מקבילי נ' כונס הנכסים הרשמי (4.1.2010); רע"א 7940/13 קצקה נ' כונס הנכסים הרשמי (29.1.2014)), אולם נוכח כלל הנסיבות שפורטו לעיל הגיע למסקנה כי עניינו של המשיב 1 אכן בא בגדר אותם מקרים חריגים אשר בהם יש מקום להפטר מלא מחוב המזונות. במסקנה זו אין עילה להתערב בהינתן שיקול הדעת הנתון לבית המשפט בעניין זה וכן בהינתן פסק הדין המנומק כדבעי שעליו מבוססת אותה המסקנה. עם זאת, חשוב להדגיש כי ההפטר האמור אין בו בשום אופן משום מתן הכשר להתנהגותו של המשיב 1 ומקובלת עלי בהקשר זה טענת המערערות כי התנהלותו הבעייתית של המשיב 1 בפרשה הנדונה, ראויה לכל גינוי.

אשר על כן, אציע לאמץ את פסק דינו של בית המשפט קמא מטעמיו ולהורות על דחיית הערעור לפי תקנה 460(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, אך בנסיבות העניין אוסיף ואציע שלא לחייב את המערערות בהוצאות.

ש ו פ ט ת

השופט ע' פוגלמן:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופטת ד' ברק-ארז:

אני מסכימה.

שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת א' חיות.

ניתן היום, י"ד באייר התשע"ה (3.5.2015).

שופטת

שופט

שופטת